

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

245567

ศรัทธาภายใต้ความเปลี่ยนแปลงในสังคมล้านนา

ศรัณ สุวรรณโชติ

ศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตรกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2554

600252 056

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

245567

ศรัทธาภายใต้ความเปลี่ยนแปลงในสังคมล้านนา

ศรัณ สุวรรณโชติ

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง

ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

ศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตรกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กันยายน 2554

ศรัทธาภายใต้ความเปลี่ยนแปลงในสังคมด้านนา

ศรัณ สุวรรณโชติ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตรกรรม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ Jan Theo De Vleeschauwer

.....กรรมการ

ศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก

.....กรรมการ

อาจารย์ฤกษ์ฤทธิ ศีระวงษ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....

รองศาสตราจารย์เกษ ชวนะลิขิกร

8 กันยายน 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวិทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง ผู้ให้แนวทางการคิดการทำงานกระทั่งสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้ ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เกษ ชวนะลิขิกร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ความกระตือรือร้นในแนวทางศิลปะ คอยชี้แนะและเอาใจใส่ในผลงานทุกขั้นตอน

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์หม่อมหลวงสุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ ผู้ให้การปรึกษา แนะนำข้อมูลทางวิชาการและแนวความคิดในการทำงาน

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร รอดบุญ ผู้ให้ความรู้ในแนวทางศิลปะร่วมสมัยและพัฒนาศักยภาพทางศิลปะของนักศึกษา อีกทั้งเกื้อหนุนกิจกรรมการศึกษาตลอดหลักสูตร

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์พิชัย นิรันต์ ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ศิลปินผู้เป็นต้นแบบ ผู้ฝึกอบรมความรู้และแนวคิดทางศิลปะ รวมถึงแนวทางการดำเนินชีวิต

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ JAN THEO DE VLEESCHAUWER ผู้ให้คำแนะนำแนวทางศิลปะให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และกรุณาแปลบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษ

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก อาจารย์พิศาล ทิพารัตน์ อาจารย์ถุญญ์ฤทธิ์ ติระวนิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สงกรานต์ สุดหอม อาจารย์ ไทวิจิตร พึ่งเกษมสมบูรณ์ อาจารย์อุดมศักดิ์ กฤษณมิมิ อาจารย์พรชัย ใจมา อาจารย์ RENE M SMITH และคณาจารย์ทุกๆ ท่านผู้กรุณาอุทิศการสอนตามแนวทางของแต่ละท่าน ซึ่งสร้างความรู้และประสบการณ์ทางศิลปะอันเป็นประโยชน์สูงสุดต่อข้าพเจ้า

ขอกราบขอบพระคุณและอุทิศการศึกษาให้แก่ รองศาสตราจารย์สมเกียรติ ตั้งนโม ผู้มีส่วนผลักดันให้เกิดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณและระลึกถึง พ่อแม่ ตาและน้องชาย ครูบาอาจารย์ในศาสตร์ทุกแขนง ที่ข้าพเจ้าได้ศึกษาเรียนรู้มาทั้งพ่อครูเค้าถึงพ่อครูปลาย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มิตรสหาย พี่ น้อง เพื่อนร่วมรุ่น ผู้มีพระคุณและผู้มีอุปการคุณทุกท่าน คุณพ่อประสิทธิ์ คุณแม่ศรีอัมพร นิธิพานิช ผู้สนับสนุนในการศึกษา คุณจุฑามาศ นิธิพานิช ภรรยาผู้เป็นกำลังแรงใจในการทำงานด้วยดีตลอดมา ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศรัณ สุวรรณ โชติ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ศรัทธาภายใต้ความเปลี่ยนแปลงในสังคมล้านนา
ผู้เขียน	นายศรัณ สุวรรณ โชติ
ปริญญา	ศิลปมหาบัณฑิต (จิตรกรรม)
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ เกศ ชวนะลิขิกร

บทคัดย่อ

245567

ประสบการณ์ชีวิตและการเพาะบ่มทางอารมณ์ความรู้สึก ทำให้เกิดทัศนคติบางอย่างต่อสังคม ที่ขัดแย้งต่อความมั่งคั่งภายในจิตใจ จากความทรงจำที่ถูกลบด้วยวัฒนธรรมเก่าที่กำลังจะจางหายไปภายใต้โลกที่ผันแปร ในขณะที่ความคิดเริ่มแปลกแยกแตกต่างกับสังคมไปทุกขณะ จึงเกิดเป็นการตั้งคำถามถึงความศรัทธาที่เคยมี เพราะแต่เดิมเคยเชื่อมั่นหนักแน่นว่า “ศรัทธา” เป็นอุดมคติที่ทำให้รู้สึกเข้มแข็งและมั่นคง เชื่อว่าชีวิตไม่ควรสิ้น “ศรัทธา” และเชื่อว่าอยู่ไม่ได้หากไร้ “ศรัทธา” แต่บางครั้ง “ศรัทธา” ที่ไขว่คว้าก็ไม่อาจนำพาให้พ้นจากสภาพชีวิตที่เป็นจริงได้เลย ในด้านการแสดงออกทางศิลปะข้าพเจ้าสร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่มีภาพถ่ายเป็นแบบในเบื้องต้น ซึ่งจากทัศนะทางการมองเห็นผ่านเลนส์กล้องถ่ายภาพนิ่งได้กลายเป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่างภายนอกและภายในจิตใจ อันเป็นนามธรรมแฝงแสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง โดยมีบุคคลๆ หนึ่งในภาพเป็นตัวแทนแสดงอารมณ์ความรู้สึกของข้าพเจ้าในเชิงรูปธรรม

ผลจากการศึกษาข้าพเจ้าได้รับคำตอบที่เกิดจากกระบวนการคิดการปฏิบัติว่า “ศรัทธา” ของข้าพเจ้าไม่ได้หายไปไหนแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ใหม่ที่ทำให้หนักแน่นใน “ศรัทธา” ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การศรัทธาในตนเอง” เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้

Thesis Title	Faith in the Midst of Change in Lanna Society
Author	Mr.Saran Suwannachot
Degree	Master of Fine Arts (Painting)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Kade Javanalikhorn

ABSTRACT

245567

Experiences in life and cultivation of feelings and emotions have given me a certain outlook on society that is in contrast with the beauty in my mind. My memories of being brought up in the old ways of a culture that is about to fade away due to global changes at the same time that my ideas become more and more alienated from society, causes me to question the faith I once had, because I used to believe strongly and firmly that “faith” is an ideal that makes us feel steadfast and stable, that life should not be without “faith” and that one cannot live without “faith”; but sometimes holding on to “faith” is not enough to deal with the realities of life. In my artistic expressions I create paintings initially from photographs. Looking through the lens of a camera connects what is outside and what is inside my mind; this is abstract in nature and implicates my feelings and thoughts. The person who appears in the images is like a substitute showing my feelings and emotions in a concrete manner.

The result of this study is an answer I received through the process of thinking and practice, namely that my “faith” has not disappeared but has become a process of learning that makes my “faith” even more strong; especially “faith in myself” is what I have learned and now truly understand.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาหรือแรงบันดาลใจ	1
1.2 แนวความคิด	2
1.3 ความสำคัญของประเด็นที่น่าสนใจ	2
1.4 วัตถุประสงค์	2
1.5 รูปแบบและเทคนิค	3
1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการสร้างสรรค์	3
1.7 แผนงานระยะเวลาในการดำเนินการ	3
บทที่ 2 เอกสารและผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ข้อมูลทางความเชื่อและประเพณีของชาวล้านนา	6
2.2 ข้อมูลทางวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลง	8
2.3 ข้อมูลศิลปินที่มีแนวทางสอดคล้อง	8
บทที่ 3 กระบวนการสร้างสรรค์	11
3.1 กระบวนการทางความคิด	11
3.2 กระบวนการทางจิตรกรรม	12
บทที่ 4 บทวิเคราะห์	13
4.1 ผลงานชิ้นที่หนึ่ง “ประเพณีอินทขิลที่เชียงใหม่”	14
4.2 ผลงานชิ้นที่สอง “ความเชื่อ : ความศรัทธา”	16

4.3 ผลงานชิ้นที่สาม “เวลาในความทรงจำ”	18
4.4 ผลงานชิ้นที่สี่ “ในความคิดคำนึง”	20
4.5 ผลงานชิ้นที่ห้า “ภาพเก่าในความทรงจำ”	22
4.6 ผลงานชิ้นที่หก “เที่ยววัดบ้านแสน”	24
4.7 ผลงานชิ้นที่เจ็ด “เวลา-สุขใจ”	26
4.8 ผลงานชิ้นที่แปด “มิตีศรัทธา”	28
บทที่ 5 บทสรุป	30
บรรณานุกรม	32
ภาคผนวก	33
ภาคผนวก ก การสัมมนาและกิจกรรม	34
ภาคผนวก ข การแสดงนิทรรศการ	40
ภาคผนวก ค ข้อมูลในการทำงาน	45
ประวัติผู้เขียน	51

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.7.1 แผนและระยะเวลาในการดำเนินการ ช่วงที่ 1	4
1.7.2 แผนและระยะเวลาในการดำเนินการ ช่วงที่ 2	5
1.7.3 แผนและระยะเวลาในการดำเนินการ ช่วงที่ 3	5

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 Gerhard Richter, lessened reader	9
2.2 Gerhard Richter, nude on a staircase	10
4.1 ผลงานชิ้นที่หนึ่ง “ประเพณีอินทขิลที่เชียงใหม่”	15
4.2 ผลงานชิ้นที่สอง “ความเชื่อ : ความศรัทธา”	17
4.3 ผลงานชิ้นที่สาม “เวลาในความทรงจำ”	19
4.4 ผลงานชิ้นที่สี่ “ในความคิดคำนึง”	21
4.5 ผลงานชิ้นที่ห้า “ภาพเก่าในความทรงจำ”	23
4.6 ผลงานชิ้นที่หก “เที่ยววัดบ้านแสน”	25
4.7 ผลงานชิ้นที่เจ็ด “เวลา-สุขใจ”	27
4.8 ผลงานชิ้นที่แปด “มิติศรัทธา”	29